

Geloof jij nog in kabouters?

In onderwijs zijn negen op de tien medewerkers gemotiveerd, maar drie op de tien gestresseerd. Volgens het werkbaarheidsprofiel van de Stichting Innovatie & Arbeid¹ heeft meer dan de helft (55,1%) van alle medewerkers (leerkrachten, directeurs, ondersteunend personeel) een werkbare job. Dat is vergelijkbaar met het Vlaams gemiddelde (54,6%). Maar terwijl de situatie in Vlaanderen tussen 2004 en 2013 licht verbeterde, gaat de werkbaarheidsgraad in onderwijs sinds 2007 erop achteruit.

Een werkbare job biedt voldoende leermogelijkheden, is goed te combineren met het privéleven, geeft geen problematische werkstress en is motiverend. De dalende werkbaarheidsgraad in onderwijs heeft vooral te maken met de toenemende werkstress. Naast de kwaliteitsuitdagingen, de kwantitatieve eisen zoals werkvolume, tempo en deadlines zijn er ook heel wat contactuele eisen zoals de omgang met leerlingen en ouders die emotioneel belastend zijn. De emotionele belasting in onderwijs bedraagt 30,1%. Dit is veel hoger dan het Vlaams gemiddelde van 20%.

Werk-privé-balans

Ook de cijfers voor de werk-privé-balans evolueren niet in de goede richting. In 2004 was bij 14,9% van de onderwijspersoneelsleden de balans uit evenwicht en in 2013 is dat al bij 17,5% het geval. De onderzoekers vermoeden als mogelijke oorzaak dat heel wat personeelsleden na de lessen nog veel werk voor de boeg hebben of moeten recupereren van de (emotionele) belasting. Voltijdse personeelsleden presteren gemiddeld 40,9 uur per week en deeltijdse werknemers (die minimum 60% werken) gemiddeld 30,6 uur per week.

Een alarmsignaal

Een zeer grote meerderheid heeft een job die voldoende leerkansen biedt en 9 op de 10 is gemotiveerd

aan de slag. Maar ook in 2013 zien we een alarmsignaal. Tussen 2010 en 2013 groeit de groep die met motivatieproblemen kampt van 6,7% tot 10,5%. Wanneer we er de cijfers van het ziekterapport 2012¹ naast leggen, zien we dat het gemiddelde percentage afwezigheden om psychosociale redenen schommelt rond de 39% voor mannen en 31% voor vrouwen. Voor mannelijke directeurs loopt dat op tot 55%, voor vrouwelijke directeurs tot 48%. De percentages nemen ook toe met de leeftijd.

(Wan)hoop?

Volgens het onderzoek denkt 63,5% in staat te zijn om de huidige job voort te zetten tot het pensioen. Als het werk zou aangepast worden, stijgt dit tot 97,2%. Deze conclusie geeft hoop. De beleidsomstandigheden zijn dat echter niet. Het onderzoek werd gedaan voor de beslissingen van de federale en de Vlaamse regering. Deze fnuiken alle hoop op een snelle ommekeer, ondanks de mooie woorden in de beleidsbrief. Basisscholen moeten met nog minder middelen hun onderwijs organiseren. Veel directeurs weten nu al niet meer van welk hout pijlen te maken.

Bijkomend worden scholen geconfronteerd met een versnelde toename van armoede bij de kinderen. De groeiende ongelijkheid van de maatschappij laat zich elke dag voelen in de klas.

Werkvoorwaarden

En toch leveren personeelsleden immense inspanningen om blijvend kwalitatief onderwijs te organiseren. Gemotiveerd. Maar hoe lang nog? Je moet langer aan het werk met als beloning: minder pensioen. Beloftes van vorige regeringen over overgangsregelingen worden achteloos gebroken. Tegelijk wordt er drastisch gesneden in de mogelijkheden om de werk-privé-balans in evenwicht te houden. Jonge collega's zonder vaste aanstelling zullen het door de nieuwe werkloosheidsregels moeilijk kunnen volhouden om werk te zoeken in onderwijs. En als kers op de taart wordt met de indexsprong geraakt aan het fundament van de welvaartsvastheid van ons loon.

Geloof jij nog in kabouters?

Elke dag willen we met passie en enthousiasme aan het werk blijven.

Willen we in de toekomst nog werkbaar werk dan zullen we met z'n allen een duidelijk signaal* moeten geven ... Of geloof jij nog in kabouters? ■

1. Bourdeaud'hui, R, Vanderhaeghe, S., Sectorprofiel werkbaar werk in de onderwijssector 2004-2013, Brussel 2014
2. AgODi, Rapport ziekteverzuim 2012 - Vlaams Onderwijspersoneel, Brussel 2013